

Strädelängan.

1700-talet

1700-talet.

Ur scouternas redogörelse till Scoutförbundet 1952:

”Kommunen har ställt en gammal 1700-talsstuga till disposition som scoutlokal och detta hus har både praktiskt och pietetsfullt restaurerats.” (Högst osäker datering!).

1799.

Ur en artikel i Skånska Dagbladet 1952:

”Inger Persson, i full aktion med att göra upp eld i den stora sättnen från 1799”. (Om året är rätt, fanns den i Strädelängan från början?).

1800-talet

1813.

Kartan (som är ett utsnitt) är från en beskrivning av Kungsgårdens ägor från 1813.

Strädelängan (jag kallar torpet detta genomgående i hela uppsatsen) finns inte med på sin nuvarande plats längs Lundavägen.

1850 c:a.

(Från en tidningsartikel ur arbetet från 1971).

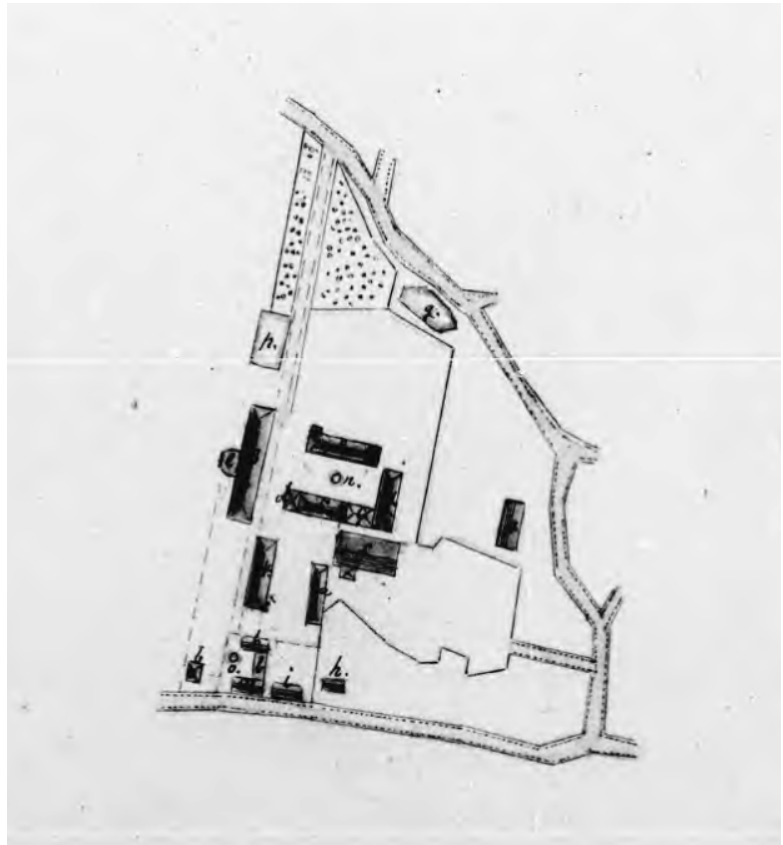
”Byggnaden (Strädelängan) låg tidigare vid Dalby kungsgård och var i äldre tid bostad åt arrendatorn, när klosterlängan inte kunde användas för sådant ändamål. Direktör J H Jönsson vet berätta att korsvirkeshuset legat på de s.k. Norrejords Allmänning och i omedelbar anslutning till Kungsgården. I början av 1800-talet rustade Kungsgårdens klosterbyggnad upp och dit flyttade arrendatorn, medan anställda på gården fick använda huset som pensionärsbostad. Direktör Jönsson har i sin tur fått uppgifterna från gamle prosten Lundblad, som intresserade sig för byggnaden under sina år i Dalby.

(Från en byggnadsinventeringsplan från 1970-talet).

”Korsvirkesbyggnaden har enligt uppgift ursprungligen ingått i Kungsgårdens anläggning men flyttades till nuvarande plats någon gång kring mitten av 1800-talet. Den har bland annat varit statarbostad.”

1876.

På nästa karta, som är från ett brandförsäkringsbrev från 1876, så finns inte heller Strädelängan med. Detta kan bero på att Strädelängan inte var upptagen bland de byggnader, som ingick i brandförsäkringen. Emellertid, så är ett antal andra "torp", som låg under Kungsgården upptagna på kartan.

1870 c:a.

Vid utgrävning av golvet i Strädelängan på 2010-talet, så hittades det ett mynt bland alla stenar i golvet. Myntet är en dansk 1 Skilling Rigsmönt från 1863. (Bilden nedan är inte originalmyntet).

Myntet kan ha kommit dit vid flytten av Strädelängan, men också vid en senare omläggning av golvet. Det är intressant att myntet är danskt.

1887-1888.

Den svenske målarprinsen, prins Eugen, inledde sin målarbana med att tillbringa ett par somrar i, och runt, Dalby 1888 och 1890. Han deltog bl a i världsutställningen i Paris 1889, där Eiffeltornet blev byggt, med ett par målningar från Dalby. En av dem, "Potatisåker i Dalby", fick också ett fint pris.

Under sin tid i Dalby, så gjorde han också en målning av en gammal gumma, sittande vid den öppna spisen i Strädelängan.

1892.

Den första karta, där Strädelängan finns med vid Lundavägen är denna från 1892.

Detta är också en beskrivning av Kungsgårdens ägor. Strädelängan ligger på en smal remsa med mark intill vägen och har benämningen 3.

I beskrivningen står: Tomt för arbetarbostad.

1893-05-08. Brandsyn.

Ett stathus wid samma väg (Lundavägen): af korsvirke samt dels tegel dels råsten under spåntak, 18,50 m långt, 5,60 m bredt och 2,38 m högt, med inredning till bostad med två rum och kök för hvardera af 2 failjer och en mindre lägenhet till en familj.

Äfven detta hus är utan anmärkning och värderas till 1 300 kronor.

1900

1898-1932. Boende i Strädelängan.

Mellan 1926 och 1932, så bodde det två familjer i Strädelängan. Detta är bekräftat!

Dels det gamla paret statdrängen Carl Johansson och Elna Persdotter, samt det betydligt yngre paret Karl och Mathilda Wenberg.

Det är mycket svårt att kontrollera vem som verkligen bodde i Strädelängan bakåt i tiden. Huset är inte numrerat, utan finns under rubriken "Dalby Kungsgård", tillsammans med en mängd andra hus. Carl och Elna finns emellertid på samma "plats" i längderna från 1898 till och med Carls död 1931. Det finns ett undantag. De flyttar till Östra Mölla 1906 och tillbaka till samma "sida" i församlingsboken 1908. Troligtvis har de bott i Strädelängan hela tiden. De fick åtminstone 5 barn.

Karl o Mathilda Wernberg gifte sig 1926 och flyttade då in i Strädelängan. Mathilda hade ett barn sedan innan och tillsammans fick de 3 barn. De flyttade ut från "längan" 1932.

1905 c:a.

Vykort på Lundavägen i Dalby in mot centrum. Strädelängan syns i fonden. Barnen framför huset kan vara någon Carl Johansson och Elna Persdotters barn. De bodde där vid den tiden.

1905-08-16. Brandsyn.

Stathus vid samma väg (Lundavägen) och öster om föregående (Stathus, som fanns mitt emot nuvarande restaurang Egino, och som revs på 1980-talet), 18,50 meter långt, 5,5 meter bredt och 2,38 meter högt af korsvirke med dels tegel och dels västen underspåntak med inredning till bostad

med två rum och kök för vardera af 2 familjer och en mindre lägenhet till en familj.

Huset är nu försedt med papptak, som beräknas hafva kostat 144.80.

Foträdet åt söder repareras. Kostnad 8.00.

Vid sydöstra hörnet anbringas ny hörnstolpe. Kostnad 3.00.

Dörrar samt fönsterkarmar och fönsterbågar repareras samt oljemålas ut- och invändigt, hvarjemte väggar lagas och hvitas invändigt eller tapetseras. Kostnad 200.00.

1910

1914-07-11. Brandsyn.

”Stathus vid vägen mot Lund, 18.50 meter långt, 5.60 meter brett, 2.38 meter högt av korsvirke med tegel och råstensmur och gavelspetsar av bräder, och tak av papp, är inrett till två lägenheter med två rum och kök till vardera, samt en mindre lägenhet med ett rum och kök.

Här anmärktes:

Gavelspetsarna rödfärgas

Östra skorstenen rappas ovan tak.

1920

1925-1930 c:a

Foto av Carl och Elna Johansson utanför Strädelängan.
Bilden är från en tidningsartikel om och av deras barnbarn Ethel
Larsson, som bodde hos sina farföräldrar ibland runt 1930.

1930

1930 ca.

Emil Lundblads dotter, Elsa Sagnert, berättar vid 93 års ålder, 2015, om sina besök hos Karl och Matilda Wernberg.

Elsa bodde, tillsammans med sin familj, i den relativt nybyggda prästgården strax väster om Strädelängan. Elsa är född 1922 och var vid dessa besök mellan 5 och 8 år. Hon säger att hon lekte med barnen i Strädelängan. Hon kommer särskilt ihåg ett av barnen "Kalle", som var Karl Wernbergs äldsta son.

Elsa Sagnert kommer inte ihåg så mycket från sina besök, men hon betonade mycket bestämt att de var snälla. I huset bodde även en annan familj, enligt Elsa lumpsamlare, som inte Karl o Matilda kom så bra överens med. Familjen Wernberg var renliga och snygga, men varje gång Elsa kom hem till prästgården igen, så var hennes mor, Anna Lundblad, mycket noga med att kamma igenom håret, på jakt efter löss.

1931-1932.

Lundavägen, framför Strädelängan, permanentbeläggs med gatsten. Dessa stenar hittades under 2010-talet igen, när man grävde i trädgården (se bilden).

1938

Carl Johansson avlider 1931. Strädelängan har nu benämningen Dalby 60. Det verkar som om alla Kungsgårdens torpare finns på Dalby 60 från och med 1929. I tidigare husförhörslängder, så tillhörde detta nummer enbart Prästgården. Torparna stod då under Kungsgården.

Carls hustru Elna Persdotter dog 1938. Hon finns kvar i församlingsboken för Dalby ända till dess. I dödsboken (för Dalby) står det att hon bodde i Veberöd vid dödstillfället.

1940

Enligt uppgift, så ska Strädelängen ha fungerat som hemvärnsförråd under och efter andra världskriget.

1950

1952-1969.

Strädelängan är Scoutgård.

1952.

Ur scouternas redogörelse till Scoutförbundet 1952:

Kommunen har ställt en gammal 1700-talsstuga till disposition som scoutlokal och detta hus har både praktiskt och pietetsfullt restaurerats.

En artikel i Skånska dagbladet 1952.

Skånska Dagbladet fredagen 5 december 1952.

Stathus i Dalby blev förnämt scouthem Fin prestation av Dalbyungdomar

En god prestation har scouterna i Dalby utfört när de förvandlat ett förfallet stathus till ett inbjudande scouthem. Åtskilliga arbetstimmar har offrats och många svårigheter har måst övervinnas innan man fick korsvirkeshuset från 1700-talet i acceptabelt skick.

Scoutintresset är stort i Dalby. Flickscoutkåren har 20 medlemmar, blåvingekåren 30 och pojkscoutkåren 50. En synnerligen aktiv scoutmamme förening är en betydelsefull länk i arbetet bland de unga.

Då SkD:s medarbetare i den kalla decembermorgonen knackade på i scouthemmet vid Lundavägen möter vi flickscouternas kårledare, fröken Inger Persson, i full aktion med att göra upp eld i den stora sättnugen från 1799. Eldningen sker från ett litet rum som fröken Persson kallar "sters".

Här finns också en öppen spis samt en stor bakugn. Här har rökte mycket fläsk i gångna tider, påpekar hon och pekar på "fläskläppen", som hänger kvar som ett minne från den tiden.

Inne i den stora samlingsalen presenterar fröken Persson först sättnugen, som redan börjar ge en behaglig värme ifrån sig. Den hittades isärtagen bland en del skräp. Glatt förvånad blev man, då man på plattorna fann S:t Görans och draken och naturligtvis monterades den gamla ugnen upp igen. Intill den står en 100-årig långbank från Gödelöv och i rummet finns mycket annat i möbelsväg från förra generationen. I ett angränsande rum har man inrett ett museum. Fröken Persson håller mycket styvt på att de unga skall lära sig ta vara på gamla ting. Bland rariteterna syns en knölpåk och en besman av trä, ett väggsåp från 1871 och ett mangeltrå från 1875. I scouthemmet finns vidare materialrum och ledarrum samt kök. Patrullyor är det meningen det skall bli på vinden. Ännu är inte allt färdigt, understryker fröken Persson och kastar på ännu ett trä i fyren i "sterset", som vi åter kommit till under rundvandringen. Scoutmamme föreningen skall ha möte idag, och då måste temperaturen upp.

Stathus under Kungsgården

Flickscoutkåren bildades för fyra år sedan och pojkkåren något senare. Som lokal fick man disponera en skolsal. Detta var helt naturligt förenat med vissa svårigheter, varför man sonderade terrängen för en egen lokal. När så hemvärdet, som disponerade stathuset som förråd, inte behövde detta längre tog fröken Persson och hennes medhjälpare helt resolut och förvärvade dispositionsrätten till byggnaden av kommunen, vilken är ägare. Så mycket att disponera var det emellertid inte. Huset var i högsta grad förfallet, ja man kunde gå rakt igenom väggarna, vilket säger en hel del om den make-up som skett. Folk ruskade på huvudet och tyckte att det var bäst att riva rucklet. Men fröken Persson (scouterna) gav sig inte. Från en byggnad på andra sidan gatan fick man en del bräder till renoveringen. Och det arbetades både tidigt och sent. Ritning till ombyggnaden gjorde fröken Persson själv och fick byggnadsnämndens stämpel på. Sedan var det att mobilisera allt vad scoutintresse heter i Dalby. Arbetet gjorde man själv. Fröken Persson (scouterna) både murade, snickrade och målade som en hel karl. Skorstenar revs och väggar flyttades. En hel sommarferie offrade hon på scouthemmet. Men hon var inte ensam. Förutom medlemmarna i scoutkårerna ryckte scoutmamme-föreningen in som en mycket värdefull hjälp. Denna förening, som är mycket aktiv, "sydde ihop" pengar till inredning och andra ofrånkomliga kostnader. En fest inbringade inte mindre än 1500 kr. Atskilligt har också kommit gåvovägen.

INGER PERSSON
flickscouternas ledare och scout-
hemmets "byggmästare"

1952-1953??

Fotot är från början av 1950-talet inne i Strädelängan. I bakgrunden till vänster syns sättugnen. Personerna på bilden är från vänster pastor Torsten Andersson, Filip Rosén och Inger Persson. Inger Persson var flickscouternas ledare i början på 1950-talet, och den som rustade upp Strädelängan efter förfallet under och efter andra världskriget. Filip Rosén var kårledare för pojkscouterna.

1950-talet.

Strädelängan fotograferad under den tid, som den var Scoutstuga. Bilderna bör vara tagna i slutet av 1950-talet. Kiosken är inte uppförd och Lundavägen är rättad, efter det att en del av "Nordströms" gård på andra sidan gatan har rivits.

1960

1961.

En bild på en grupp scouter inne i Strädelängan c:a 1961.

1966.

Två bilder inifrån Strädelängan med Blåvingar från scouterna.

1971.

I en tidningsartikel från tidningen Arbetet 1971-12-15 beskriver Irma Jönsson att hon ska starta Slöjdbod i Strädelängan.

16 LUND

Arbetet

Onsdag 15 december 1971

Korsvirkeslänga i Dalby upprustat kulturminne

DALBY: Ett av Dalbys äldsta och mest pittoreska hus — den gamla korsvirkeslängan vid Lundavägen — har fått en ny upprustning. Därmed har en kulturbyggnad räddats åt eftervärlden. Huset har varit förfallet och en rivning har t o m varit på tal. Byggnaden låg tidigare vid Dalby kungsgård och var i äldre tid bostad åt arrendatorn, när klosterlängan inte kunde användas för sådant ändamål.

Direktör J H Jönsson vet berätta att korsvirkeshuset legat på de sk Norrejords allmänning och i omedelbar anslutning till Kungsgården. I början av 1800-talet rustades Kungsgårdens klosterbyggnad upp och dit flyttade arrendatorn, medan anställda på gården fick använda huset som pensionärsbostad.

Prins Eugen har i ett av sina konstverk bevarat den ursprungliga miljön åt framtiden, när han målade en gammal gumma i arbete vid den öppna spisen. Det är o kså husets äldsta del och finns också oförändrat kvar i byggnaden.

Direktör Jönsson har i sin tur fått uppgifterna från gamle prosten Lundblad, som intresserade sig för byggnaden under sina år i Dalby.

Från 195 och ett tiotal år framåt disponerade Dalby scoutkår huset och lät med egna medel göra en del förbättringar. Bland annat satte man in nya fönster efter ritningar av arkitekt Hans Westman.

F stadsantikvarie Ragnar Blomqvist ivrade för att byggnaden skulle bli kulturminnesmärke, men kommunen drog sig för att satsa pengar i den då förfallna byggnaden.

Nu har fru Irma Jönsson, krögarfru på restaurang Stället i Lund 1958—78, tagit över arrendet och rustat upp huset.

Det var hon som gav den medeltida lundarestaurangen sin särpräglade inre miljö och nu har hon fortsatt med huset i Dalby. I dagligstugan har hon satt in en tidstrogen sättn, den gamla bakugnen har bevarats och korsvirket i hela byggnaden har setts över och husets målats om.

I Huset ÖPPNAR FRU Jönsson en hemslöjdbutik med alster från bygden. Hon ämnar lägga an på ovanliga pryglar, som hantverkare och andra sitter och tillverkar ute i sina stugor. Det är t ex egenhändigt målade porslän, keramik som brännes i vedugn, bord och stolar i naturell körsbärsträd och alm samt väggskåp av eneträd.

Spisrån med den öppna bakugnen har prins Eugen använt som motiv i en av sina målningar. Men då satt inte fru Irma Jönsson på spiselhällen utan en gammal gumma från Dalby, som då bodde i huset.

1979.

Detta gjordes det en kulturhistorisk inventering av gamla byggnader i Dalby. Strädelängan kom med på nedanstående foton:

1979.

Strädelängan fotograferat under vintern 1978-1979.

Foto: Anders Blomstrand.

1980

1980 ca.

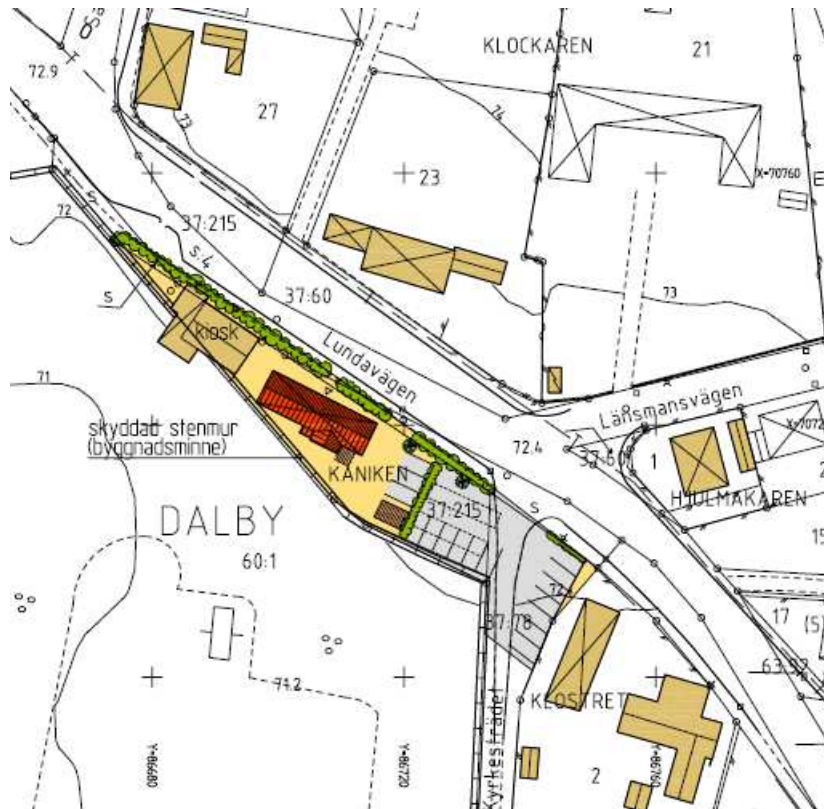
Brandmännen är uppställda framför brandstationen på Lundavägen. Där den låg finns nu parkeringen till kyrkan. I bakgrunden syns den östragaveln på Strädelängan. Bilden till höger är tagen under första hälften av 1980-talet.

2000

2005.

Detaljplan för området år 2005

2009.

Tidningsurklipp 2009-10-12

DALBY/VEBERÖD. För ett par veckor sedan skrev vi om räddningsaktionen för den så kallade Slöjdboden i Dalby. Vi efterlyste samtidigt information om huset, kanske minnen därifrån?

En av dem som har hört av sig är 88-åriga Ethel Larsson. Hennes farmor och farfar, Elna och Carl Johansson, bodde i huset. När Ethel var flicka bodde hon under flera perioder hemma hos dem.

Först för att hon var lärling på ett bageri i Dalby, då var det nära och bra att bo hos farmor och farfar. Sedan för att hon hjälpte farmodern när farfadern hade gått bort.

– Jag minns inte hur länge de bodde där, men det måste vara ... kanske trettio år, minnet sviker mig där men de var i alla fall de sista som bodde i huset. Sedan blev det scout-gård och efter det såldes där slöjdsaker.

Elna och Carl Johansson fick sex barn men förlorade ett i spanska sjukan. När de bodde i den så kallade Slöjdboden i Dalby var flera av barnen utflugna.

– Men min far är uppväxt där. Han hette John Johansson. Han är också död nu, de är döda allesammans, det är bara jag kvar som minns hur det var.

Huset delade Elna och Carl Johansson med en annan familj.

– De hette Åkesson och de var lumpsamlare. Farmor tyckte inte om dem för det, det minns jag väldigt väl.

Carl och Elna hade två rum i sin del av huset men ett av rummen var finrum och användes i princip aldrig.

– Bara när det var begravning eller stor födelsedag, annars aldrig, berättar Ethel Larsson.

– I stället trängdes de i det enda rummet. Jag minns exakt hur det såg ut, hur sängarna stod och var de lagade mat. Och mitt emot låg Sprudehuset, som vi sa då. Det var brandstationen.

Ethels farfar Carl var kördräng på Kungsgården i Dalby.

De levde ett tungt liv?

– Det var hårt, det var det. Se på bilderna bara så gamla de ser ut, de är nog inte så gamla egentligen, säger Ethel Larsson och bläddrar fram till ett par foton på Elna och Carl Johansson.

– Men det var väldigt hårt förr. Jag fick min första anställning när jag elva år. Det kan man inte begripa i dag, det är så väldigt annorlunda nu. Jag fick tjänst som piga på en gård

Ethel blev sedan upplärd på ett bageri.

– Strax efter att jag hade blivit upplärd visade det sig att jag var allergisk mot mjöl. Det var snopet. Jag har sedan stått i köttdisk i stället, jag har också haft en egen köttaffär i Genarp.

Ethel Larsson bor i dag i Veberöd. Hon har tre barn, många barnbarn och barnbarnsbarn. Det händer att hon åker förbi Slöjdboden i Dalby, och minns.

– Det är klart det hade varit roligt om huset skyddades och bevarades till eftervärlden, säger hon.